

Eriytyvät koulutuspolut – osaamisen ja vanhempien sosioekonomisen aseman yhteys oppilaan koulutusvalintoihin

2. Aineistot

Tämän artikkelin yhtenä keskeisenä tietolähteenä käytetään Karvin matematiikan pitkittäisarvioinnin aineistoja. Arviointi aloitettiin jo ennen Karvin perustamista, kun oppimistulosten arviointiyksikkö toimi osana Opetushallitusta. Seuranta-arvioinnin kolmesta mittauksesta ensimmäinen tehtiin vuonna 2005 ja viimeinen tässä artikkelissa käytetty mittaus vuonna 2012. (Metsämuuronen, 2013.)

Kaikkiaan pitkittäisarvioinnissa seurattiin 3 912 oppilasta. Matematiikan tehtävien lisäksi oppilaat vastasivat taustakyselyihin, joissa selvitettiin muun muassa oppilaiden asennetta matematiikan opiskeluun, käsitystä itsestään oppiaineen osaajana, oppiaineesta pitämistä sekä sen koettua hyödyllisyyttä. Lisäksi taustakyselyissä kartoitettiin motivaatiota, kielitaustaa ja vanhempien koulutustaustaa. Tässä artikkelissa Karvin pitkittäisaineistosta otettiin mukaan ne 3 502 oppilasta, jotka osallistuivat kolmeen perusopetuksen aikana toteutettuun matematiikan arviointiin (3., 6. ja 9.lk).

Toisena pääasiallisena tietolähteenä käytettiin Tilastokeskuksen aineistoa, joka sisältää tiedot oppilaiden peruskoulun jälkeen suorittamista tutkinnosta, sijoittumisesta työmarkkinoille sekä mahdollisista työttömyysjaksoista. Lisäksi mukana olivat tiedot perheen sosioekonomisesta asemasta oppilaan aloittaessa perusopetuksen 9. luokan. Näiden tietojen avulla tarkasteltiin, miten matematiikan osaaminen perusopetuksessa, perhetausta, koulutusvalinnat ja myöhempi koulutus- ja työura ovat yhteydessä toisiinsa. Analyyseissa käytettiin aineistoa, joka sisälsi 2 918 oppilaan tiedot. Oppilaat olivat samoista kouluista, jotka olivat osallistuneet Karvin toteuttamaan matematiikan pitkittäisarviointiin.

Tilastokeskuksen aineistossa opiskelijoiden toisen asteen koulutus jaettiin kolmeen kategoriaan: lukio, ammatillinen perustutkinto ja kaksoistutkinto. Korkea-asteen koulutus jaettiin neljään luokkaan: ei korkea-asteen tutkintoa, ammattikorkeakoulututkinto, alempi korkeakoulututkinto ja ylempi korkeakoulututkinto ^[1]. Lisäksi aineistosta eriteltiin se, olivatko oppilaat suorittaneet ammatti- tai erikoisammattitutkintoja.

Työmarkkina-asemaa kuvattiin Tilastokeskuksen sosioekonomisen aseman [luokituksella](#). Analyyseissa käytettiin sosioekonomisen aseman luokituksen ensimmäistä numeroa, mikä tuotti yhdeksänluokkaisen karkeistetun luokituksen (esim. luokat 31–39 luokiteltiin ylemmiksi toimihenkilöiksi). Maa- ja metsätalousyrittäjät (10–12) yhdistettiin muiden yrittäjien (20–29) kanssa yhteiseksi yrittäjäluokaksi. Opiskelijoiden peruskoulu-aikaa koskevissa huoltajien työmarkkina-asemaa kuvaavissa analyyseissa yrittäjät yhdistettiin yhdeksi ryhmäksi ja eläkeläiset, pitkäaikaistyöttömät sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat yhdistettiin yhteiseen ryhmään analyysien selkeyttämiseksi.

1: Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot sisällytettiin analyyseissa ammattikorkeakoulututkintoihin, sillä niitä oli aineistossa niin vähän.